

BIULETYN

Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego
WARSZAWA KWIECIEŃ 1949 Nr. 4 (28)

Wydaje Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, W-wa, Smulikowskiego 6-8.

Okręg P. T. K. w Lublinie.

W dniu 6 marca rb. pod przewodnictwem dr. Mariana Morelowskiego, Prezesa Oddziału P. T. K. odbyło się w Lublinie zebranie delegatów Oddziałów P. T. K. z terenu województwa Lubelskiego. Na zebraniu tym uchwalono powołać Okręg Lubelski PTK, a na Prezesa Okręgu wybrać ob. Czugałę, Przewodniczącego Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie.

Do przeprowadzenia prac organizacyjnych upoważniono Zarząd Oddziału Lubelskiego PTK.

Sprawy powyższe były przedmiotem obrad Zarządu Oddziału w dniu 2 kwietnia w obecności Prezesa PTK dr. Stanisława Leszczyńskiego oraz w dniu 6 kwietnia w obecności V. Prezesa Staszewskiego. Następnie w gmachu Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie odbyła się konferencja z Prezesem Okręgu ob. Czugałą. Na konferencji tej ustalono skład Zarządu Okręgu oraz wytyczne pracy na najbliższy okres.

Z działalności Oddziału P. T. K. w Lublinie.

Oddział Lubelski PTK główne swoje starania skupił przy odbudowie zabytkowego pałacu Czartoryskich, który został przekazany przez miasto naszemu Towarzystwu. Piękny ten gmach, stojący w centrum miasta, pokryty został dachem, otwory okienne zaopatrzone w ramy, okna oszklono, zabezpieczono kratami. Obecnie Zarząd Oddziału czyni starania w kierunku przystosowania kilku sal na parterze na lokal Towarzystwa, schronisko, biuro obsługi turystycznej. Prace te przewidziane są na rok 1949.

Uruchomiony przez Zarząd Oddziału kurs dla przewodników po Lublinie zgromadził 30 słuchaczy. Cykl wykładów został już wyczerpany. Obecnie kursieści odbywają przewidziane programem wycieczki. Oddział wydał własnym staraniem pierwszą serię autolitografii Stanisława Zalewskiego pt. Architektura Lublina. Cykl ten obejmuje następujące obrazy: Brama Krakowska, Kościół Wizytek, Brama

Trynatarska, Ulica Złota, Kościół Karmelitów, Brama Grodzka.

Oryginalne to wydawnictwo stać się może cenną pamiątką dla miłośników pięknej architektury Lublina.

Aktualny adres Oddziału Lubelskiego PTK: Lublin, Krakowskie Przedmieście 39, I-e piętro, Wydział Prezydyalny.

Z działalności Okręgu Rzeszowskiego PTK

Okręg Rzeszowski PTK pod przewodnictwem prof. St. Piątka bierze czynny udział w Wojewódzkim Komitecie Współzawodnictwa Kulturalno-Oświatowego Związków Zawodowych. W tych sprawach wspólnie ze Związkami odbył trzy posiedzenia i trzy wyjazdy w teren.

Przedstawiciele Okręgu wygłosili dwa referaty na temat krajoznawstwa w szkole, jeden na okręgowej konferencji Ośrodka Naukowo-Dydaktycznego Geografii, drugi na konferencji rejonowej ZNP w Rzeszowie.

Wspólnie z Okręgową Komisją Związków Zawodowych zorganizowano wycieczki do Krośna i Jedlicza. W Krośnie odbyło się posiedzenie przedstawicieli krajoznawstwa z Powiatową Radą Związków Zawodowych, w Jedliczu zaś uroczysta wieczornica krajoznawcza przy udziale młodzieży krajoznawczej, członków PTK oraz członków Związków Zawodowych. W wieczornicy ogółem wzięło udział około 300 osób.

Spotkanie to wywołało żywy oddźwięk w terenie, wskutek czego Okręg PTK zaprojektował podobne zjazdy w Jarosławiu, Krośnie, Łańcucie, Stalowej Woli i Jaśle. Zjazdy połączone będą z wieczornicami, wycieczkami i referatami.

W każdym miesiącu spotykają się delegaci dwu lub trzech powiatów.

Na kursie dla przewodników krajoznawczych w Przemyślu, uczestnicy tego kursu, zorganizowanego przez Kuratorium Okręgu Szkolnego w Rzeszowie, uchwalili deklarację współpracy z Polskim Towarzystwem Krajoznawczym w charakterze członków delegatów PTK. W kursie tym wzięli udział zarówno

przedstawiciele Kuratorium, jak i Polskiego Tow. Krajoznawczego oraz Okręgowej Komisji Zw. Zawodowych.

Włocławek.

Oddział Kujawski P. T. K. w Włocławku dysponuje ładnym gmachem, w którym koncentruje się życie kulturalne miasta. W gmachu tym mieści się również muzeum regionalne Ziemi Kujawskiej.

W dniu 8 marca odbyło się walne zgromadzenie członków Oddziału Kujawskiego.

Ze sprawozdania Zarządu Oddziału, na którego czele stoi od dawna Zdzisław Arentowicz, wynika, że Oddział w okresie sprawozdawczym zorganizował w sali własnej 12 odczytów, cieszących się poważną frekwencją od 60 do 200 osób. Prelegentami byli głównie profesorowie toruńskiego uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika. W gmachu własnym zorganizowano wystawę objazdową PTK pod nazwą: Piękno Ziemi Odzyskanych w fotografii, Wystawę książki polskiej po wojnie oraz wystawę pod nazwą: Trzydziestolecie Związku Radzieckiego. Wystawy zwiedziło ponad 6.000 osób.

Wydano krótki przewodnik po Włocławku i okolicy, który w pewnej mierze zaspokoił potrzebę wydania nowej monografii o Włocławku.

Koło Krajoznawcze przy gimnazjum Ziemi Kujawskiej, pod opieką prof. Lidwina wykazuje dużą żywotność i może się wykazać poważnymi osiągnięciami zarówno w akcji odczytowej, jak i wycieczkowej.

Do Zarządu na nową kadencję wybrano następujące osoby: Prezes — Zdzisław Arentowicz, v. prezes — Zygmunt Prószyński, sekretarz — Henryka Królikowska, skarbnik — Wacław Gąszczyński, gospodarz — Lucjan Mroźewski, członek Zarządu — Maria Kwitlińska. Nowy Zarząd upoważniono do kooptowania w skład Zarządu przedstawicieli Związków Zawodowych.

Śląska Okręgowa Komisja Kół Krajoznawczych MI. Szk. PTK.

Komisja Śląska działa w Zabrze pod przewodnictwem prof. Ireny Porębskiej. Na zebraniu w dniu 15 lutego w obecności delegatów z całego Okręgu postanowiono w maju zorganizować Okręgowy Zjazd Kół Krajoznawczych w Bielsku, połączony ze zwiedzaniem Bielska, Cieszyna, oraz najpiękniejszych partii Beskidów Zachodnich.

Okręg postanowił przesłać prace Kół Krajoznawczych na wystawę krajoznawczą Kół w Będzinie. Stwierdzono, że na terenie Okręgu Śląskiego Koła Krajoznawcze wykazują dużą żywotność i poważny dorobek pracy.

Uniwersytet Regionalny w Kielcach.

W wyniku porozumienia Kieleckiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego z Kuratorem Okręgu Szkolnego Kieleckiego w sprawach szerzenia wiedzy o krainie świętokrzyskiej powstał Powszechny Uniwersytet Regionalny. Grono inicjatorów rozszerzono na Zarząd Okręgu Zw. Nauczycielstwa Polskiego oraz Instytut Badań Regionalnych. Z czasem przyłączył się do akcji miejscowy Klub Literacki. W gronie członków P.T.K. E. Massalskiego, S. Kowalczewskiego, J. Pazdura i J. Zielińskiego opracowano program odczytów. Idea przewodnią było wszechstronne przedstawienie przyrody regionu świętokrzyskiego oraz kultury i gospodarki jego społeczeństwa w dobie dzisiejszej i rozwoju historycznym. Lato przeznaczono na wycieczki krajoznawcze. Wykłady postanowiono urządzać co niedzielę po dwie godziny. Wstęp dla słuchaczy wolny.

Odczyty gromadziły od 100 do 300 uczestników. Znaczna część słuchaczy była stałymi uczestnikami wszystkich odczytów.

Odczyty zapoczątkowano w roku 1947, kontynuowano je w roku 1948. W roku 1948 wygłoszono następujące odczyty:

Prof. dr Jan Pazdur — Kielce na przełomie dziejów (146 sł.); mgr Maria Sobańska — Stefan Zeromski jako pisarz regionalny (315 sł.); Inż. Al. Król — Architektura regionu (202 sł.); Dyr. E. Massalski — Planowanie krajowe i regionalne (206 sł.); Wiz. W. Ruszel — Wiosna Ludów z uwzględnieniem regionu (220 sł.); Insp. P. Wiliam — Rybactwo w woj. kieleckim (75 sł.); Dyr. S. Adamowicz — Pałace zagadnienia polityki leśnej regionu (156 sł.); Nacz. S. Zakiewicz — Odbudowa rolnictwa w woj. kieleckim (101 sł.); Wiz. J. Zieliński — Drogi upowszechnienia kultury w Kielecczyźnie (148 sł.); Nacz. J. Kulpa — A. Dygasiński — piewca Ponidzia (252 sł.); Prof. F. Zaremba — Region Świętokrzyski w ruchu inowierzym (268 sł.); Razem w cyklu 11 odczytów wzięło udział 2.089 słuchaczy.

Wydatna praca Oddziału Krakowskiego PTK.

W dniu 19 lutego r. b. odbyło się walne zgromadzenie członków Oddziału Krakowskiego PTK przy udziale 114 członków.

Zarząd Oddziału może wykazać się poważnymi osiągnięciami za rok 1948.

Oddział współpracuje ściśle z Kuratorium O. S. Krakowskiego, z Polskim Towarzystwem Tatrzzańskim, z Referentem Turystyki PKP i Urzędu Wojewódzkiego, Państwową Radą Ochrony Przyrody, z Automobilklubem Polskim w Krakowie, a w ostatnim półroczu nawiązano dobrze zapowiadającą się współpracę z Wydziałem Propagandy P.Z.P.R., O.K.Z.Z.

w Krakowie, Z. M. P., Z. A. M. P., oraz z Samopomocą Chłopską. Zorganizowano 4 odczyty przy udziale 320 osób, 5 pogadanek krajoznawczych przy udziale 650 osób, dwie herbatki towarzyskie dla członków, 23 wycieczki ogólne, w tym 5 samochodowych w bliższe i dalsze okolice Krakowa. W wycieczkach tych wzięło udział 1705 osób. Ponadto zorganizowano 3 wycieczki w okolice Krakowa dla zakładów pracy (210 osób). Oddział posiada własny lokal, biblioteczkę, kompletuje fotografie krajoznawcze i mapy turystyczne. Obecnie Oddział posiada 143 fotografie i 410 map.

Niezależnie od tych poczynań ogólnych Oddziału, własnym dorobkiem może się wykazać 5 Sekcji Oddziału.

Sekcja Narciarska PTK zorganizowała 8 wycieczek, 1 kurs narciarski, dwa raidy narciarskie w Beskidach Zachodnich, 5 wycieczek narciarskich w okolicy Krakowa. Sekcja posiada 2 instruktorów oraz 5 przodowników O.G. PZN, zatwierdzonych przez P. Z. N. Przewodniczącym Sekcji jest Adam Synowiec.

Sekcja Turystyki Wodnej PTK (przew. Marian Piwocki) zorganizowała 1 obóz wędrowny na Pojezierzu Mazurskim i 3 wycieczki kajakowe na Rabie i Dunajcu.

Sekcja Przewodników PTK (przewodn. Z. Szumski) liczy 24 członków przewodników po Krakowie. Od maja do grudnia 1948 oprowadziła po Krakowie 172 wycieczki przyjezdnych złożonych z 23.198 osób, głównie młodzieży szkolnej. Oprowadzono liczne wycieczki zagraniczne obejmujące 1928 osób (z Westfalii, Belgii, Francji, Bułgarii i Rumunii). W okresie jesiennym Sekcja zorganizowała 12 wycieczek dla świata pracy po Krakowie. Średnia frekwencja na wycieczce 65 osób. Zorganizowano dwa odczyty fachowe dla przodowników. Sekcja posiada własną odznakę, która cieszy się dużym zaufaniem wycieczek przybywających do Krakowa.

Klub Zapaleńców P. T. K. (przewodn. mgr. St. Pagaczewski) organizuje wieczory dyskusyjne, planowanie pracy krajoznawczej. Klub odbył 4 zebrania.

Nowa Sekcja Podróżników PTK (przewodn. B. Siadek) ma za zadanie propagandę i krzewienie krajoznawstwa wśród młodzieży akademickiej. Zjednała 80 członków.

Zebranie walne przyjęło z uznaniem sprawozdanie ustępującego Zarządu i wybrało nowy Zarząd Oddziału w składzie:

Dr Władysław Milata — prezes, St. Pagaczewski — v. prezes, St. Riess — sekretarz, mgr. E. Wierzek — zast. sekretarza, mgr. Cz. Blajda — skarbnik, oraz St. Batko, P. Czypik, Z. Szumski, Komisja Rewizyjna — W. Medwecki, mgr. K. Bromek, prof. K. Sosnowski

Ponadto w skład Zarządu wchodzi delegaci: Sekcji i Klubów Oddziału, delegat Wydz. Propagandy PZPR, OKZZ, WUKF, Kuratorium O. S., Państwowej Rady Ochrony Przyrody, Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szk. Zrzeszenia Krak. Kół Młodzieży Krajoznawczej, delegat Zw. Samopomocy Chłopskiej, delegat ZAMP.

Prezesem Oddziału Krakowskiego w roku 1948 był dr W. Milata.

Okręg P. T. K. w Rzeszowie.

Na walnym zgromadzeniu członków Oddziału Rzeszowskiego PTK postanowiono delegować do Zarządu Okręgu Rzeszowskiego następujących członków dotychczasowego Zarządu Oddziału: prof. Piątka — prezesa Okręgu, Fr. Półchłopka — sekretarza i J. Bareckiego — skarbnika. Adres Okręgu: Rzeszów, II-e Państwowe Liceum Ogólnokształcące, ul. Daszyńskiego.

Do Zarządu Oddziału Rzeszowskiego weszli: red. Edward Walawski — prezes, Maria Tyłkówna — v. Prezes, Leon Sokolowicz — sekretarz, Janina Penarowa — zast. sekretarza, Br. Nowak — skarbnik, J. Mrowiec — zast. skarbnika.

Adres Zarządu Oddziału: Rzeszów, ul. Trzeciego Maja 4 (Oddział Dziennika Polskiego).

Zarząd Okręgu Rzeszowskiego PTK, współdziałając ze Związkami Zawodowymi, prowadzi szeroką akcję organizacyjną w terenie.

Oddział P. T. K. w Warce.

Oddział liczy 30 członków oraz dwa Kola Krajoznawcze Młodzieży Szkolnej. Kolo przy miejscowym Liceum przygotowuje poglądową mapę turystyczną regionu. Mapa przeznaczona jest do umieszczenia na dworcu kolejowym. Kolo przy szkole podstawowej przygotowuje lalki w strojach ludowych.

Zarząd Oddziału przeprowadził rozległe starania o uruchomienie na Winiarach małego muzeum poświęconego pamiątkom po Kazimierzu Pułaskim. Plan zorganizowania tego muzeum w domu rodzinnym Pułaskiego wszedł do ogólnokrajowego planu akcji muzealnej Naczelnej Dyrekcji Muzeów. W tej sprawie ostatnio bawił w Warce przedstawiciel Zarządu Głównego PTK v. Prezes Józef Kolodziejczyk. Zarząd Oddziału w porozumieniu z Polonią Amerykańską przygotował ozdobny krzyż metalowy, zawierający wewnątrz ziemię z domu rodzinnego Pułaskiego. Krzyż ten wraz z odpisem metryki urodzenia Pułaskiego oraz obrazem dworu Pułaskiego przesłany został do Ameryki. Krzyż umieszczony zostanie w polskim kościele w Chicago.

Zarząd Oddziału zorganizował we własnym zakresie trzy odczyty krajoznawcze, przygotował materiał do audycji radiowej Polskiego Radia, przygotowuje materiały do przewodnika po Warce, zamierza na Pilicy uruchomić przystań wioślarską.

Oddział żywo współdziała z miejscowymi Związkami Zawodowymi, które do Zarządu delegowały swoich oficjalnych przedstawicieli.

Skład Zarządu Oddziału przedstawia się następująco: Prezes — mgr R. Skoryna, v. prezes — W. Krawczyk, sekretarz — M. Türke, skarbnik — G. Wojciechowski, członkowie Zarządu — A. Kornacka, Ledóchowska, A. Włosink, S. Poleć.

Oddział P. T. K. w Opocznie.

W dniu 18 lutego rb. odbyło się pod przewodnictwem sędziego Wojciecha Wójcika zebranie organizacyjne PTK w Opocznie. Uchwalono powołać w tym mieście Oddział PTK, przystąpić do zorganizowania Muzeum Ziemi Opoczyńskiej, przeprowadzenia kursu dla przewodników. Wydano specjalny plakat informujący o założeniach i potrzebach organizowanego Muzeum. Plakat ten rozprowadzono po całym powiecie.

Skład Zarządu nowego Oddziału przedstawia się następująco: Prezes — starosta B. Wojewódzki, v. prezes — sędzia W. Wójcik, sekretarz — prof. B. Sitek, skarbnik — W. Sobolewski. Członkowie Zarządu — Starosta Chlebny, W. Kucharski. Adres Oddziału: Opoczno — Starostwo.

Elbląg.

Elbląski Oddział PTK wydał serię pocztówek krajoznawczych zawierających następujące widoki: Gmach Zarządu Miejskiego w Elblągu, Widok ogólny Elbląga, Stary Elbląg — ul. Masztowa, Dom pod Wielbłędem, kościół Dominikanów z Bramą Targową, Kanał Warmiński. Cena pocztówki 25 zł.

Oddział PTK w Białej Podlaskiej.

W Białej Podlaskiej (woj. lubelskie) powołano do życia Oddział PTK. Na zebraniu organizacyjnym Okręg Lubelski reprezentowała p. Szychowa z Lublina. Do Zarządu Oddziału weszli: Prezes — Zb. Ciagliński, v. prezes — dyr. Furman, skarbnik — inż. Szydłowski, zast. skarbnika — Kwaśniewski, sekretarz — Alina Sędzimir. Do Komisji Rewizyjnej weszli: ob. ob. Mańkowska, Morawska, Makarewicz.

Sandomierz.

W dniu 25 marca rb. w sali ratuszowej w Sandomierzu odbyło się pod przewodnictwem Jana Wiktora — literata, doroczne zgromadzenie członków Sandomierskiego Oddziału PTK. Zarząd Główny reprezentował V. Prezes Józef Kołodziejczyk.

Postanowiono w najbliższym czasie wznowić działalność miejscowego Muzeum Regionalnego PTK, uruchomić w pełni własne schronisko w domu PTK.

Na czele Zarządu Oddziału stanął ponownie ob. Pietraszewski.

Składki z § 12 Statutu.

Skarbnik Zarządu Głównego potwierdza odbiór składek od Oddziałów P. T. K. w m. lutym 1949 r.: Kalisz zł 2.700.—, Kraków zł 9000.—, Lidzbark zł 5.760.—, Łódź zł 3000.—, Olkusz zł 9.120.—, Piotrków zł 7.950.—, Poznań zł 10.800.— i zł 28.672.—, Radom zł 2.700.—, Szczecin zł 6.000.—, Tczew zł 1.740.—, Toruń zł 4.800.—, Warka zł 2.080.—, Biskupin zł 6.000.— i Końskie zł 1.420.—, oraz w m. marcu 1949 r.: Jasło zł 2.210.—, Ostrowiec zł 1.320.—, Piotrków zł 8.550.—, Zamość zł 1.140.—, Częstochowa zł 5.900.— i zł 2.580.—, Ketrzyn zł 2.250.—, Olkusz zł 4.545.—, Myślenice zł 5.000.—, Zielona Góra zł 7.790.—, Katowice zł 6.600.—, Tczew zł 1.830.—, Toruń zł 2.400.—, Włocławek zł 3.450.—, Radom zł 3.150.—, Jarocin zł 900.— i Biała Podl. zł 600.—